

הרבי שלעולם לא ויתר

Category: בשלח

*במהלך חייו, עקר הרבי הקודם ממקום למקום במשך שלוש פעמים.
למרות זאת הוא התעקש לבנות את חסידות חב"ד ולהפיץ יהדות.
למרות האתגרים השונים והייחודיים איתם התמודד בכל תחנה.*

רילוקיישן

השבוע העולם כולו רועש וגועש מההצעה האמריקאית להעביר את תושבי עזה למקומות אחרים ולבנות את המקום מחדש. אלו מצדדים ברעיון ואחרים שוללים.

היום זהו יום ההילולא ה-75 של הרבי הקודם, ויום קבלת הנשיאות של הרבי. קורות חייו של הרבי הקודם מסמלים את היהודי הנודד שגלה ממקום למקום. הרבי הקודם נולד וגדל בליובאוויטש אצל אביו האדמו"ר הרש"ב נ"ע.

בשנת 1915, כשמלחמת העולם הראשונה השתוללה ברוסיה, הרבי נ"ע ובנו וכל בני המשפחה היו מוכרחים לעזוב את ליובאוויטש. זה היה אירוע מאוד טראומטי. אדמו"רי חב"ד חיו בליובאוויטש במשך יותר ממאה שנה. הרבי הקודם כבר היה הדור החמישי של נשיאי חב"ד בליובאוויטש, ושמה של ליובאוויטש הפך לשם נרדף לחב"ד. בעיירה בנו חצר לאדמו"ר, ישיבה, ספרייה גדולה וכו', אולם הם הוכרחו לעזוב הכול ולברוח מפני אימת

הגרמנים שהלכו והתקרבו למקום. מליובאוויטש הם עברו לעיר רוסטוב, ולאט לאט התאקלמו ברוסטוב.

ואז לפתע ב-1920 הרבי הרש"ב חלה ונפטר, כשהרבי הקודם היה אז בן 40. לפני פטירתו הוא קרא לבנו ואמר לו: "עננים שחורים באים על רוסיה" ואז הוא הוסיף "עבור הרבצת התורה ביראת שמים והחזקת היהדות, שתהיה לך מסירות נפש בפועל" (תו"מ י"ט עמ' 27). זה קרה מיד אחרי המהפכה הבולשביקית כשהמפלגה הקומוניסטית עלתה לשלטון, וזו הכריזה מלחמת חורמה בדת בכלל, ובדת ישראל בפרט. לכך התכוון הרבי הרש"ב כשאמר לבנו שעננים שחורים באים על שמי רוסיה.

תפקידם של נשיאי חב"ד עד לאותם ימים היה בעיקר בלימוד והפצת תורת החסידות, כשהרבי הקודם התמנה לנשיא חב"ד בשנת 1920 הוא הפך ממנהיג של תנועת חב"ד למנהיג של כל יהודי ברית המועצות.

כשהתחוללה המהפכה הקומוניסטית רוב הרבנים והמנהיגים היהודיים ראו שאין עתיד ליהדות ברוסיה והם עזבו, או יותר נכון ברחו מרוסיה. היחידי שהחליט שהוא לא עוזב ואדרבה, הוא נשאר כדי לשמר את היהדות ברוסיה היה הרבי הקודם. התפקיד של הרבי היה להפיץ יהדות בין מיליוני יהודים שנשארו ברוסיה.

אלו ימים בהם בתי כנסת נסגרו, מקוואות נסתמו, ספרי קודש הוחרמו ונשרפו, 'חדרים' היו נגד החוק וכל ילד היה מחויב ללמוד בבתי ספר קומוניסטים של הממשלה שבהם חינכו לאתאיזם. הם הכריזו ש"דת היא אופיום להמונים". במצב הזה הרבי קיבל את הנשיאות של תנועת חב"ד ובבת אחת הפך למנהיג יהודי ברית המועצות. את כל כוחותיו וזמנו הוא הקדיש כדי להקים רשת מחתרתית של חדרים, ישיבות, מקוואות ובתי כנסת, ואת כל זה היו צריכים לתחזק. ואכן יהודי ארה"ב דרך הג'וינט תמכו בפעילות שלו בכל רחבי בריה"מ.

כך זה היה עד קיץ של שנת תרפ"ז-1927, אז המשטרה החשאית עצרה את הרבי בעוון פעילות נגד הממשלה. הוא ישב במאסר ורק לאחר התערבות

של גורמים מחו"ל כמו ממשלות גרמניה, לטביה וארצות הברית, נעתרו הרוסים לשחרר אותו מהכלא אבל היה ברור שהוא יהיה חייב לעזוב את רוסיה. ואכן מיד אחרי החגים של שנת תרפ"ח הרבי עזב את רוסיה.

גלות פולין

תנועת החסידות בכלל ותנועת חב"ד בפרט נולדה והתייסדה ברוסיה. שישה דורות של אדמו"רי חב"ד חיו ופעלו ברוסיה, והנה הרבי הקודם הוכרח לעזוב את הארץ שהייתה ערש תנועת החסידות ולגלות בניכר כדי למצוא מקום שיהיה אפשר בו לשתול מחדש את תנועת חב"ד.

בשנת 1929 הוא נסע לביקור בארה"ק ומשם הוא המשיך לארצות הברית כדי לבדוק האם המדינה הזאת היא המקום הנכון להעביר את מרכז חסידות חב"ד לשם. הוא השתהה באמריקה במשך יותר מעשרה חודשים, הוא הגיע לניו יורק ומשם נסע לבקר בהרבה ערים בחוף המזרחי כמו פילדלפיה, בולטימור, שיקגו, דטרויט, ס. לואיס, מילווקי ובוסטון. לקראת סוף הביקור הוא נסע לושינגטון ונפגש עם נשיא ארצות הברית הרברט הובר.

החסידים התחננו לפניו שישאר בארצות הברית ויעביר את המרכז העולמי של חסידות חב"ד לכאן, אבל הרבי סבר שהיות ורוב היהודים נמצאים באירופה לכן הוא נוסע חזרה כדי להיות איתם יחד. כשחזר לאירופה הרבי הקודם היה בן 50, ואז הוא הקים מחדש את מרכז החסידות בוורשה. באותם ימים בפולין חיו כשלוש מיליון יהודים מכל הסוגים והמינים, חסידים ולא חסידים, דתיים וכאלו שעדיין לא, ושם הרבי היה צריך להתחיל את הכל מחדש, להקים ישיבה ולקרב יהודים לחסידות חב"ד. זה היה מושג שיהודי פולין לא הכירו בכלל.

חב"ד הייתה חסידות "רוסית", חסידות של עבודת ה' עם המוח והלב, חסידות עם עומק, ובפולין לא היו רגילים לקו מחשבה כזה. ולכן זאת הייתה עבודה קשה מאוד, אולם אט אט התחילו לראות פירות. הקהילה גדלה, המוסדות התפתחו, ועוד ועוד יהודים התחילו ללמוד חסידות חב"ד.

ואז פרצה מלחמת העולם השנייה.

ב-1 בספטמבר 1939, עם פלישת הנאצים לפולין, שהה הרבי הקודם בוורשה. העיר הפכה במהרה לשדה קרב תחת הפצצות כבדות, בעוד הרבי, שהיה מרותק לכיסא גלגלים, נאלץ להימלט ממקלט למקלט תוך סכנה מתמדת. ורשה הפכה תוך כמה ימים לגהינום.

אמריקה אינה שונה!

לאחר שנעשו מאמצים אדירים [?] ובעיקר התערבות ישירה של ממשלת ארצות הברית כדי להצילו מידי הנאצים, הצליחו להציל את הרבי בדרך נס. בט' אדר ת"ש 19 לפברואר 1940 הרבי הגיע לארצות הברית. הוא ירד מהאונייה ישוב על כיסא גלגלים.

אלפי יהודים באו לפגוש אותו בנמל. כולם שמחו לראות שהרבי ניצל מאירופה. ועכשיו כשהרבי בן שישים ומשותק בחלק מגופו, הוא צריך בפעם השלישית להתחיל ולבנות את הכל מחדש, ועוד באמריקה של שנות הארבעים של המאה העשרים.

ביום הראשון לבואו לארה"ב הוא הכריז שהוא בא לאמריקה לא כדי לאכול מפריה ולשבוע מטובה, אלא שהשליחות שלו היא להקים מוסדות יהודיים להפיץ תורה ויהדות ביראת שמים. במלון במנהטן הוא כינס אסיפה מיוחדת שהייתה לאסיפת היסוד להקמת ישיבה חב"דית ראשונה על אדמת ארה"ב. בה הוא הכריז שהוא מקים ישיבה חסידית אותנטית שתשמור את רוח התורה והחסידות כמו באירופה.

הרבי כותב ביומנו כיצד באותו ערב אחרי האספה באו לבקר אותו שנים מהאנשים שהיו הכי מסורים אליו והתגוררו בארצות הברית זה שנים רבות. הם אמרו לו: "השתתפנו היום באסיפה שבה הוכרז על הקמת ישיבה, ואנו מוכרחים להכיר אותך עם המצב הרוחני בארצות הברית. לצערנו אנו חייבים לומר לך שהרצון הטוב שלך להקים מוסדות חינוך כאן כמו באירופה הוא לא מציאותי. האחריות שלנו היא להזהיר ולהציל אותך

מכשולן קטסטרופלי, כדי לשמור על כבודך על כבודם של אבותיך אדמו"רי חב"ד לדורותיהם".

הרבי ממשיך ומספר ביומנו איך הוא הרגיש וכמה דמעות נשפכו מעיניו הקדושות בקריאת שמע שעל המטה הראשונה על אדמת אמריקה. הרבי כמובן לא נכנע לנביאי הזעם שניסו להניא אותו מהתוכניות שלו ותוך עשרה ימים הוקמה ישיבה עם עשרה תלמידים, והשאר היסטוריה. (מיוסד על שיחת יו"ד שבט תשל"ד תו"מ ע"ה עמ' 337).

הענן שמלווה אותנו תמיד

אחד הדברים שאנו למדים מהחיים שלו זה שאסור להתייאש. גם אם הכל נחרב במקום אחד וחייבים לברוח משם כדי להציל את החיים עצמם, אז כשמגיעים למדינה אחרת עם סוג אנשים אחר וכו' לא נכנעים ומתחילים הכול מחדש. ואם שוב צריכים ליטול את מקל הנדודים ולברוח לארצות הברית [?] מדינה קרה שהיהודים בה ויתרו מראש על יהדות אותנטית, וכפי שהיה שגור על לשונם "אמריקה איז אנדערש" באמריקה זה שונה, כאן אי אפשר לשמור שבת, כאן אי אפשר לחנך ילדים כמו בשטעטל, בא הרבי הקודם וטבע את הסיסמה "אמריקה איז ניט אנדערש" [?] אמריקה לא שונה! אותו הקב"ה שצריך להתקשר אליו באירופה נמצא גם באמריקה, ולכן אפשר וצריך לחיות כיהודים גם כאן.

בפרשת בשלח אנו קוראים על כך שעם ישראל יוצא ממצרים לדרך ארוכה במדבר. ביציאת מצרים הם הפכו במידה מסוימת לעם של נוודים. הם עזבו ארץ נושבת לטובת "המדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים" (דברים ח,טו), אבל מיד כשיצאו מסופר ממש בתחילת הפרשה "וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך, ולילה בעמוד אש להאיר להם, ללכת יומם ולילה". והתורה ממשיכה "לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם" (בשלח יג, כא-ב). ומאז במשך כל הארבעים שנה עד שבאו לגבול של ארץ ישראל העננים סוככו ושמרו עליהם, וכמו שמבואר בגמרא שעמוד האש היה מגיע עוד לפני שהחשיך היום. הייתה

חפיפה בין עמוד הענן ועמוד האש ועוד לפני השקיעה בזמן שמדליקים נרות שבת כבר עמוד האש היה בא להאיר לעם ישראל את הדרך (שבת כג,ב).

בסוף חומש שמות ממש בפסוק האחרון התורה מכריזה "כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם". הרבי אמר ש"בכל מסעיהם" הכוונה היא גם שמאז, לאורך כל הדורות, לכל מקום שיהודים גולים ענן ה' הולך איתם להשגיח עליהם.

"בכל מסעיהם" עד למסע האחרון לארץ הקודש, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.